המביא גט פרק שני גיטין

כדאי הוא רבי שמעון. דמתניתין דאמר נכתב ביום ונחתם בגילה כשר: **לסמוך עליו כשעת הדחק.** שהלך זה לדרכו או ניסת כבר בגנות זה: **מכירא ליה.** לרבי יהושע בן לוי: **וכולן משום פגמי.** ואין כאן הקדמה דתנאי ניתנו ואפילו לרבנן כשר: **מתני' על העלה של זית.** תלושה: **ונותן לה לא פרה.** בגמרא[a] מפרש טעמא: **גמ' ממא.** אורפימנ"ט: **סקרפא.** לגב אדום שקורין מינא"ו: **קומא.** שרף המלון: **חרפא דאוסכפי.** אדרמינ"ט: **ערוא.** מי גשמים לשון מורי. מי ערוא מים שטויים בו פרי שהוא כעין עפצים גל"ם בלע"ז: **נאכר.** שלא העופרת נמוס ומשחירים: **נשחור.** פחמין: **וכשיחור.** מרתא לאוסכפי: **על גבי סיקרא.** שמי אומיות של סיקרא והעביר עליהם דיו בשבת: **מוחק.** ע"מ לכתוב שמי אומיות בשבת חייב וזה מוחק התחתונות סיקרא וכתב העליונות דיו: **פטור.** שהרי הוא[b] בתחילה לא כתב ולא מחק: **מוחק הוא.** ולא כותב שמתחילה היה כותב הגון מעתה: **מקלקל הוא.** והוה ליה כמוחק ע"מ שלא לכתוב. ולמאן דמיחייב לא הוה מקלקל כל כך שהרי כתבו ניכר: **כתב עליון כתב לענין שבת.** דהא אמרת לעיל חייב שתים: **וכי מפני שאנו מדמין.** שאנו אומדים וסבורים ואומדין מאומד לבנו להחמיר: **נעשה מעשה.** להקל אפי' לענין שבת אם כא מעשה לדיני בזמן בית המקדש לא הייתי סומך על דברי להביא חולין לעזרה: **מדמין.** שופפלי"ר כמו כמדומים: **מקרעין.** מסרטין: **והתני רבי חייא בתכו באבר כשר.** וכיון דבתב גמור הוא הוה ליה כדיו על גבי סיקרא דקאסרינן לעיל: **באבר.** לשפשף בחתיכה של אבר על הקלף ומשחירו אינו[c] כתב: **במיא דאברא.** מים שהרה בהן שחיקת אבר: **במי מילין.** מים שהרה בהן עפצים שחוקים: **הא דאפילא.** הקלפים מעובדים בעפצים רושמין עליהן את העדים במי מילין דלא הוי כתב שהרי מרלאה הקלפים כמראה הכתב ואינו ניכר הלכך אין מי מילין על גבי[d] מילין ומתניתי' בדלא אפילו: **ברוק.** רושמין להם ברוק: (ב) **תורלאה.** ג) **ספסר** של שוורים: **בגיפין.** משום עיגונא דלקמן דלא משכחינ' שהדי בקיאי ובמון כך יפרש זה ליס לו ימות ותיקח ליבס: **אבל בשאר שטרות.** יחזר אחר העדים בקיאים לחתום: כוותיה

בגיטין לאבל בשטרות לא דהוא דעבד עובדא בשאר שטרות [h]וגגדיה רב כהנא תניא

[a]כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק והאמר ריש לקיש לא הכשיר ר"ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא בההיא כרבי יוחנן סבירא ליה והאמר ר' יוחנן שנים משום עדים וכולן משום תנאי בההיא כריש לקיש סבירא ליה: **מתני'** [b]בכל כותבים בדיו [c] בסם בסיקרא ובקומום ובקנקנתום ובכל דבר שהוא של [d]קיימא אין כותבין לא במשקין ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו מתקיים [e]על הכל כותבין [f]על העלה של זית ועל הקרן [g]של פרה ונותן לה את הפרה על יד של עבד ונותן לה את העבד רבי יוסי הגלילי אומר אין כותבין לא על דבר שיש בו רוח חיים ולא על האוכלים: **גמ'** [h]דיו דיותא סם סמא סיקרא אמר רבה בר בר חנה סקרתא שמה קומום קומא קנקנתום אמר רבה בר [בר חנה אמר] שמואל חרתא דאושכפי: ובכל דבר שהוא מתקיים וכו': לאתויי מאי לאתויי הא דתני ר' חנינא [i]כתבו במי טריא ואפצא כשר [j]תני ר' חייא [k]כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר איתמר המעביר דיו על גבי סיקרא בשבת רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו [l]חייב שתים אחת משום כותב ואחת משום מוחק דיו ע"ג דיו סיקרא על גבי סיקרא [m]פטור סיקרא ע"ג דיו אמרי לה חייב ואמרי לה [n]פטור אמרי לה חייב מוחק הוא אמרי לה פטור מקלקל הוא בעא מינה [o]ריש לקיש מר' יוחנן עדים שאין יודעים לחתום מהו שיכתבו להם בסיקרא ויחתמו כתב עליון כתב או אינו כתב א"ל אינו כתב א"ל והלא לימדתנו רבינו כתב עליון כתב לענין שבת א"ל [p]וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה איתמר עדים שאין יודעים לחתום רב אמר מקרעין להם נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו ושמואל אמר באבר באבר סלקא דעתך והתני רבי חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר לא קשיא [q]הא באברא הא במיא דאברא רבי אבהו אמר במי מילין והתני רבי חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר ל"ק [r]הא דאפיץ הא [s] דלא אפיץ שאין מי מילין ע"ג מי מילין רב פפא אמר [t]ברוק וכן אורי ליה רב פפא לפפא תוראה ברוק וה"מ לחלוקת רבי יהודה ורבנן דלר' יהודה הוי כתב ועוד דרב אחא מסיק לקמן דאפילו רבנן מודו גבי גט דהוי כשר ואומר רבינו יאמר דלקמן ודאי שכתב הראשון היה שלא לשמה וכתב השני עושהו לשמה חשיב כתב לרבי יהודה ולרב אחא אפילו לרבנן חשיב כתב גבי גט אבל הכא שכתב שני אינו מתקן כלום אפילו רבי יהודה מודה דלא חשיב כתב ובפרק הכונה (שבת דף קד:) דתנן כתב על גבי כתב פטור ואמר רב חסדא מתניתין דלא כר' יהודה לא בעי לאוקמי כשאין כתב השני מתקן כלום דאפילו רבי יהודה מודה דאיכא כתב משום דמתניתין משמע ליה דבכל ענין פטור אפי' כתב גט או ספר תורה שלא לשמה והעביר עליו בשבת קולמוס לשמה לבסי מוקי כרבנן אבל לרב אחא בר יעקב ע"כ לא מיתוקמא מתני' בכל ענין דהא בגט אפילו רבנן מודו דהוי כתב ולדידיה אתיא מתניתין נמי כר' יהודה וכגון שאינו מתקן בכתב השני כלום: **מוחק** הוא. וחשיב ליה מוחק על מנת לכתוב דמסתמא עומד לחזור ולכתוב עליו בדיו ומקלקל לא הוי דעל הכתיבה זאת תהא כתיבה העליונה ריסומה ניכר טפי משאם היתה תחתונה לגדיה: טעמא

דיו דיותא. אומר ר"מ דדיו שלנו הוא קרוי דיו ולא אותו שעושין מעפצים דההוא לא מיקרי דיו מדתני רבי מניעא כתבו במי טריא ואפצא כשר משמע דלאו הייגו דיו דלא תני אלא הכי דלא תני במתני' וכסמוך דפריך מרבי אחכו דאמר במי מילין מרבי מניעא אמאי לא פריך מדיו דמתניתין ועוד דספר תורה נעי דיו כדאמרינן בהכונה (שבת דף קנ:) כתבה שלא בדיו יגנו ואספר תורה קאי כדמשמע בהקומץ רבה (מנחות דף לא:) והיכי כתבינן בדיו של עפצים על קלף של ספר תורה שהוא מעופץ והא אין מי מילין על גבי מי מילין ועוד מדקדק ר"מ מהא דאמרי' בפ"ב דעבה (דף כ.) רבי אמי פלי קורטא דדיותא ודביק והייגו דיו שלנו שהוא יבש ושייך לומר בו פלי קורטא והא דאמר בפרק במה מדליקין (שבת דף כג.) כל הסרפים יפים לדיו וסרף קטף יפה מכולן ההוא סרף לאו הייגו גומי דאין דרך לתת גומי אלא בדיו של עפצים אלא אומר ר"מ דסרף הוא לחלוחית קליפת העץ שעושין ממנו דיו שלנו כמו זו שירפה מלוי דפ"ק דעבה (דף י:) דהייגו לחלוחית דמיס שבאשה וכפ' כל שעה (מפחים דף לט.) ירק מר יש לו סרף וירק אין לו גומי אלא לחלוחית ומתוך כך אוסר ר"מ לכתוב ספר תורה בדיו של עפצים ומה שמשמע בפרק כל כתבי (שבת דף קמו:) דכל ספרים לא נעו דיו חוץ ממגילה פירשתי כפ' כל כתבי[a]:

קנקנתום חרתא דאושכפי. פי' בקונט' אדרמנ"ט וכשיחור דקתני בנרייתא פירש נמי בקונט' דהוא אדרמנ"ט ואין נראה דלא תני בנרייתא אלא הכי דלא תני בתמניתין ואומר ר"י דשיחור הוא אדרמנ"ט וקנקנתום הוא כמו שפירש רבינו שמואל בעירובין (דף יג.) דהיא קרקע ירוקה שקורין ודלרוי"ל בלע"ז ובערוך לועזו ויטריאולו"ן ור"ת נמי פירש בתיקון ספר תורה שעשה אדרמנ"ט מותר לתת לתוך הדיו לכולי עלמא דלאו הייגו קנקנתום דאיכא למאן דאסר בפ"ק דעירובין (דף יג.) ואם תאמר דבמסכת נדה (דף כ.) תנן שאור כחרס' [b]ומפרש דהייגו חרס' דאוסכפי ואילו אדרליאולו"ן ירוקה היא דזכוכית ועל שם כך נקרא ודרליאולו"ן וי"ל כשמתקנין אותה לתת לתוך הדיו אז היא משחרת: **דיו** [c]**על** גבי דיו **שטור.** תימה דהכא משמע דדיו על גבי דיו לא כלום הוא לענין שבת וה"ה לענין גט דמדמי בסמוך לשבת ומשמע דליכא מאן דפליג ולקמן (דף כ.) אמרינן כתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה כתבו

מסורת הש"ס

a) גרסת ט. שבת מה. נדה ו. ט.; b) פ"ש רוסס. g) [פי' תוס' לקמן כח: ד"ה על עלה]. d) שבת קד: מגילה יח.; e) שבת קד.; f) [פי' תוספות תולין קכב: ד"ה שור הרחם וכו' ותבין הכפל]. h) [לקמן ט.]. m) [לקמן כז.]; n) [ומשחיר ואינו. רש"ל]. i) [ל"ל מי מילין]. c) פי' פרסר. l) [ד"ה מגילה]. a) [וכ"כ תוספות כשיטתן יג. ותולי דבגרס' בגדה היה כתוב כך אבל לפנינו לא נמצא].

גליון הש"ס

מתני' בסם בו'. עי' מנחות דף לו ע"א מד"ה כמו שנאמר: גמ' הא דלא אפיץ. ע' מנחות דף לא ע"ב תוד"ה הא דאפיץ:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סקור שהרי הוא כבתחילה: (ב) ד"ה תולה ספסר נ"ב עיין נב"מ ד' נא ע"א:

מוסף רש"י

כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק. אבל אלא בשעת הדחק לא (נדרות ט.). סקרתא. לגב אדום שנוכנין בו מרסין (שבת קד: מגילה יח:). קומא. גומא, שרף מלון (שבת קד:). חרתא דאושכפי. סם שנוכנין בו מעפצים שחורין (מגילה יח.). באבר. בעופרת, ומשחיר כשהוא משפשף עופרת על הקלף (שבת קד:). בשחור. פיסם (שם). ובשיחור. אדרמינ"ט (שם). וכי מפני שאנו מדמין. נעלה בעיניו וכמדומין לו כן ולא שמענו מרבותינו (לקמן כז.).

תוספות רי"ד

לעשרה כולכם כתבו גט לאשתי חתום בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן ועד י' ימים אתא לקמיה דרב"ל אמר כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק פי' לאחר שנשאת והאר"ל לא הכשיר ר"ש אלא לאלתר אבל מיכן ועד עשרה ימים לא בההוא כר' יוחנן ס"ל דאמר אפילו מכאן ועד עשרה ימים והא"ר יוחנן שנים משום עדים וכולן משום תנאי בההוא כר"ל דא"ה הלכה כר' יוחנן כדקי"ל בכל דוכתא ותו דבעיא לעיל אתיא כר' יוחנן: **מתני'** בכל כותבים בדיו בסם בסיקרא בקומוס בקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם ומתקיים אין כותבים לא במשקים ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו של קיימא. פי' המורה ואפילו על איסורי הנאה ועל הכל כותבין על העלה של זית ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה על יד של עבד ונותן לה את העבד רבי יוסי הגלילי אומר אין כותבים לא על דבר שיש בו רוח חיים ואף לא על האוכלין: ובכל דבר שהוא מתקיים לאתויי מאי לאתויי הא דא"ר חנינא כתבו במי טרייא ואפצא כשר. פי' מין פרי הוא ששמו טרייא ממיני העפצים: תני ר' חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר. פי' שפשף האבר על הנייר והשחירו והשחור הוא הפחם כדתנן בפ' ג' דפרה שחור שיש בו אפר כותשים אותו ושיחור הוא מין צבע שחור: איתמר המעביר דיו על גבי סיקרא בשבת ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו חייב שתים א' משום כותב וא' משום מוחק. דיו על גבי דיו וסקרא על גבי סקרא פטור בעא מיניה ר"ל מר' יוחנן עדים שאין יודעין לחתום מהו שיכתבו להם בסקרא ויחתמו כתב עליון כתב או אינו כתב א"ל אינו כתב והלא למדתנו רבינו כתב עליון כתב הוא לענין שבת א"ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה פי' אם אחד חלק שאין בו כלום מקרעים שם בסכין שטות העדים שנמצא הנייר שלם ושמות העדים הוא החלל ואח"כ משכיבים אותו הנייר על הנייר שהגט כתוב בו ואומרים להדיוטות מלאו אלה הקרעים דיו וישארו האותיות של דיו על נייר הגט וכיכי האי גוונא כשר שלא נעבו אנחנו במקום החתימת העדים כלל והכי נמי מסתברא מדקאמר נייר חלק ושמואל נמי לא הכשיר אלא במיא דאברא אפני שאינו דבר המתקיים והרי הוא כדיו בעלמא אבל באבר עצמו לא שדבר המתקיים הוא וכדברי מצאתי שפי' בשניהם גם ר"ת ז"ל: ר' אבהו אומר במי מילין. פי' ממים שטרה בהן עפצים כתושים והתני ר' חייא כתבו במי טרייא ועפצא כשר לא ק' הא דעפיצן הא דלא עפיצן שאין מי מילין על גבי מילין רב פפא אמר ברוק. והני מילי בגיטין אבל בשאר שטרות לא ההוא דעביד עובדא בשאר שטרות נגדיה רב פפא

עין משפט נר מצוה

לא א מי' פ"ד מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכה סעיף ח:
לא ב מי' שם הלכה ג סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קכה סעיף ג:
לב ד מי' וסמג שם טוש"ע סימן קכה סעיף ג:
לג ה מי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף כ:
לד ו ז ח מי' פי"ח מהלכות שבת הלכי טו סמג לאוין קס:
לה ט מי' פ"ד מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכה סעיף ג הגהה"ר:
לו י מי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ג:
לז כ מי' פ"ח מהל' גירושין הלכה כג סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף טו:
לח ל מ מי' שם ופכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ו סמג שם וסי' לד טוש"ע מ"מ מי' מה סעיף ד:

לעזי רש"י

אורפימנ"ט. צבע צהוב. מינא"ו [מיני"א]. צבע אדום (עשוי מהחמרצת הצעופה). אדרימנ"ט. צבע שחור. גלי"ש. עפצים כלוטים. שרשפצי"ר [שרשפיציי"ר]. לחשוד.

תוספות רי"ד (המשך)

אנו מדמין סברא להחמיר לענין שבת נסמוך עליה להקל ולהכשיר התחימה. איתמר עדים שאין יודעין לחתום רב אמר מקרעין להן נייר חלק ומסלאין את הקרעים דיו ושמואל אמר באבר באבר ס"ד והתני ר' חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר לא ק' הא באברא הא במיא דאברא. פי' המורה מקרעין להן נייר חלק ומשרטי' ואינו נ"ל שהרי שריטת הסכין דבר המתקיים הוא ולקמן בע"ר למימר שאם חקק על גבי טבלא (סקרא) כתב הוא ומה לי חקיקה מה לי שריטה גם לשרט ולחתוך מלמטה שיראה בולט מלמעלה אמרינן לקמן דהיא כתיבה והיכי מכשרינן בגט בענין זה ודברי שמואל שאמר באבר פי' לשפשף בחתיכה של אבר על הקלף ומשחיר ואינו כתב ואינו נ"ל דכיון דהוא דבר המתקיים למה אינו כתב וכל סברת המורה (הלכך) [בכאן משמע] שלא יקרא כתב כ"א הוא כענין דיו שמסדר האותיות על הקלף אבל שריטת הסכין ורושם האבר לא יקרא כתב ולא הוא משום דק' חקיקת הטבלא ורושם הצינ' דבעי לקמן למימר דהוי כתב ר"ל לפרש מקרעין להן נייר חלק לא שיהו נוגעים בנייר שהגט כתוב בו אלא נייר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com